

Elverum Kommunale Pensjonskasse

ÅRSBERETNING 2013

Formål

«Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og andre pensjonsberettigede i overensstemmelse med bestemmelsene i hovedtariffavtale om pensjonsforhold.» (Vedtektene § 1-1)

Figur 1: Vi strekker ut en hånd.

Pensjonskassen skal forvalte medlemmenes midler slik at avkastningen bidrar til stabil og lavest mulig kostnad for medlemsbedriftene.

Elverum kommunale pensjonskasse ble opprettet i 1921 av Elverum kommune. Som gjensidig forsikringsselskap er den egen juridisk enhet med eget styre. Kontorsted er Elverum.

Medlemsforetak:

- Elverum kommune
- Midt-Hedmark Brann og Redningsvesen IKS
- Elverum Energi AS
- Elverum Nett AS
- Elverum Fjernvarme AS
- Elverum kommunale pensjonskasse.

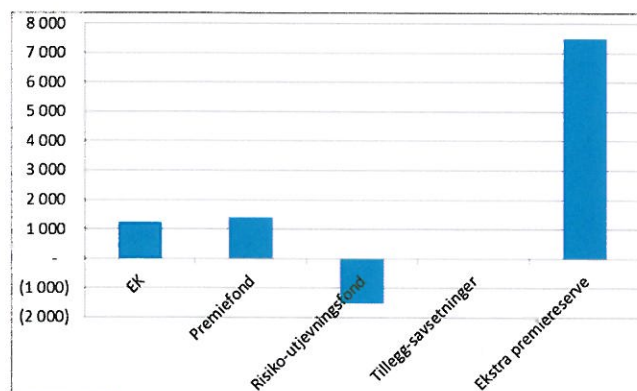
Resultat

2013 ble et godt år! Egenkapitalen tilføres mill kr 1,6 etter avkastning på 9,39 %. Forvaltningskapitalen har økt med 13 % til mill kr 672. Av dette er mill kr 55 ikke

realisert avkastning. Det øker pensjonskassens risikoevne.

Resultat før fordeling er mill kr 8,6 (se note1). Ny tariff, K-2013 gjelder fra 01.01.14. Aktuar har beregnet at pensjonskassen etter ny tariff skal oppreservere mill kr 26,5 ekstra. Finanstilsynet har fortsatt retningslinjene fra 2011 og 2012 om at det skal avsettes mest mulig til dette også i 2013. Det fremstår i grafen som «Ekstra premiereserve». Tidligere er det avsatt mill kr 14, med mill kr 7,5 i år, har vi avsatt maksimalt fra avkastning til ny tariff.

Resterende 20 % oppreserveres ved egenkapital (EK). Dette vil bli gjennomført ved ekstra innkalling av EK i 2014 til og med 2018.

Figur 2: Årets resultatfordeling

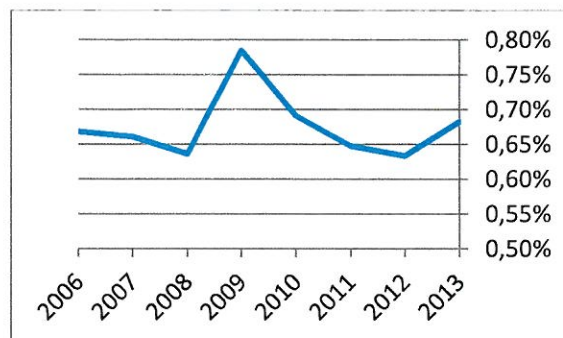
Pensjonskassen har tilfredsstillende egenkapital og god kapitaldekning.

Elverum kommunale pensjonskasse har ved utgangen av året 100 % dekningsgrad på pensjonsforpliktelser (pliktige avsetninger).

Vår strategi fastsetter at tilleggsavsetninger skal være 1,5 til 2 ganger årets rentegaranti. Vi er nå i nedre del av intervallet.

På grunn av forholdsvis få aktive medlemmer vil administrasjonskostnadene være relativt høye. Ved lokal plassering og tilhørighet utfører pensjonskassen enkelte oppgaver som normalt påhviler medlemsbedriftene. Videre bidrar pensjonskassen til utvikling av en personalpolitikk, spesielt i

kommunen, som på lang sikt kan bidra til lavere pensjonskostnader for medlemsbedriftene. Gjennom dette mener styret at pensjonskassen er et godt instrument for medlemsbedriftene. Administrasjonskostnaden har i 2013 økt som følge av endret prinsipp for regnskapsføring av rabatter forvaltere gir ved stordriftsfordeler for felles innkjøp via finansrådgiver. Dette var tidligere nettoført.

Figur 3: Adm.kostnad i % av forvaltningskapitalen

Fortsatt drift

Pensjon krever langsiktig perspektiv. Dette er nedfelt i regelverket for pensjonskasser. Styret vurderer selskapets kapitalforhold som gode i forhold til risikoprofil og myndighetenes krav.

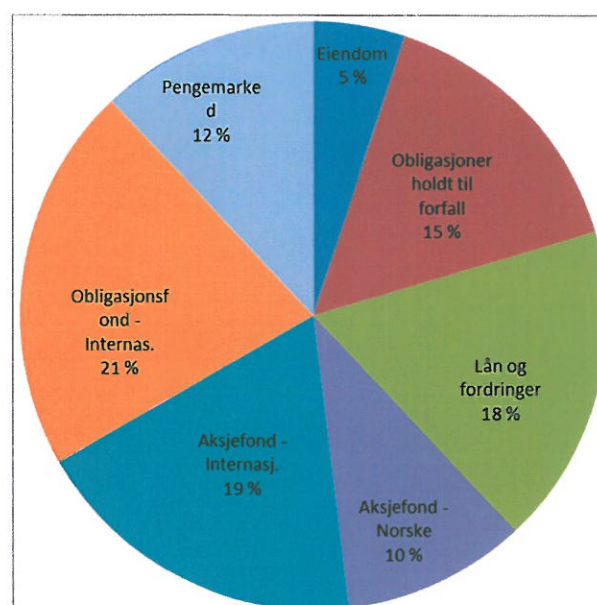
Egenkapitalsituasjonen er tilfredsstillende. Forsikringsforpliktelsene øker på grunn av økt lønn og flere medlemmer. Det medfører at egenkapitalens andel av totalkapitalen reduseres. Pensjonskassen har derfor vedtatt årlig økning av egenkapitalen. Dette fordeles mellom medlemsbedriftene, i år på grunnlag av premiegrunnlaget (lønn). Den vil fra 2015 gå over til å fordeles på oppsparte rettigheter (premiereserven). Gjennom dette dekker den enkelte sponsor på en bedre måte den risiko det påfører selskapet.

Gjennom internkontroll, rapportering til offentlig myndighet, revisjon, aktuar og annen bistand, følger virksomheten opp endringer av regelverket. Styret mener at pensjonskassen har god evne til å takle endringer.

Med ovenstående som referanseramme har styret lagt fortsatt drift til grunn for regnskapet.

Forvaltning av porteføljen

Elverum kommunale pensjonskasse skal forvalte kapitalen etter forsikringslovgivningen. Pensjonskassen har skriftlig strategi for forvaltning av kapitalen. Denne ajourføres årlig av styret og er ikke vesentlig endret i 2013. Forvaltningsstrategien er grunnlag for plassering av midler. Løpende rapportering inneholder porteføljens sammensetning i forhold til mandat (jf. forvaltningsstrategi), avkastning, lovbestemte krav til ansvarlig kapital, gjennomført bufferkapitalmåling og stresstest.

Figur 4: Fordeling mellom aktivaklasser

Innenfor de overordnede rammer for forsvarlig sikkerhet, risikospredning og likviditet, skal pensjonskassen maksimere avkastningen på de forvaltede midler. Forvaltningen skal sikre at pensjonskassen kan betjene pensjonsforpliktelsene. Den samlede risikobærende evne i form av bufferkapital, skal være tilstrekkelig. Risikoen måles gjennom stresstest fastsatt av Finanstilsynet. Stresstesten tar utgangspunkt i fall i aktuelle finansmarkeder.

Bufferkapital ved årets slutt er mill kr 97. Stresstest viser at den skal kunne dekke et tap på inntil mill kr 51,8.

Pensjonskassen har felles forvaltning av kollektiv- og selskapsporteføljen. Porteføljen forvaltes i fond valgt av styret etter anbefaling fra eksterne rådgiver.

Selskapsporteføljen omfatter plassering av egenkapitalen og likviditet i forbindelse med driften og utgjør 5,92 % av totalkapitalen. Dette utgjør det ”ikke-tekniske” regnskapet.

Kollektiv- eller kundeporteføljen utgjør 94,08 % og danner grunnlaget for det ”tekniske regnskapet”. Fordelingen beregnes på grunnlag av inngående balanse. Fordelingene på porteføljene er ved utgangen av året; selskap 5,77 % og kollektiv 94,23.

Prinsipielt er det korrekt å fordele mellom porteføljene kontinuerlig, f. eks ved hver månedsavslutning. Siden en pensjonskasse er et gjensidig forsikringsselskap, eier medlemsbedriftene egenkapitalen og ingen part får over tid fordeler eller ulemper med årlig avregning.

Risiko

Kapitalforvaltningsstrategien setter krav til avkastning. Pensjonskassen har tidligere opplevd vesentlige tap med tilhørende reduksjon av egenkapital, bufferkapital og derved handlingsrom. Gjennom en forsiktig strategi er buffer og handlingsrom bygget opp. Ved revidering av kapitalforvaltningsstrategien i 2011 ble handlingsrommet benyttet til å øke forventet avkastning. Aksjeandelen ble økt fra 15 til 25 %. Forvaltningen anses fremdeles som forsiktig. Bufferkapitalen gir rom for å vurdere økt ekspansivitet i finansforvaltningen i 2014.

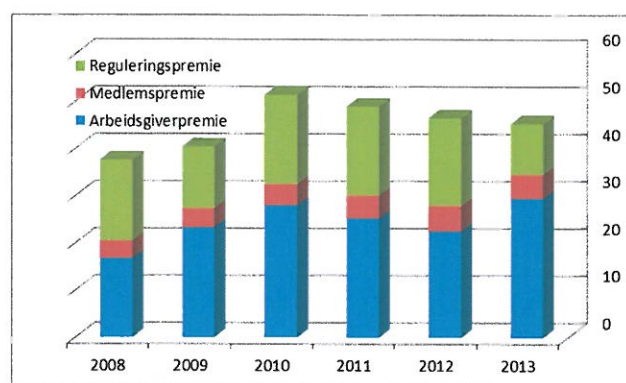
Obligasjonsmarkedet er i endring på grunn av nye krav til bankene og meget lave statsrenter. Dette kan medføre en moderat endring i strategien.

Pensjonskassen kan normalt ikke være stor aktør i enkeltprosjekter. Dersom objektene delvis er finansiert ved lån, begrenses pensjonskassens mulighet til å delta ytterligere. Pensjonskassen ser det derfor ikke som tjenlig å være aktør i det åpne lokale markedet. Dersom avkastningen er interessant og kostnaden for kommunen tilsvarende interessant, vurderes et samarbeid.

Verdens finansmarkeder var preget av uro også i 2013. God utvikling i aksjer, preger pensjonskassens resultater. Omløpsobligasjonene har vist svake resultater. Pensjonskassen handler i norske kroner, men internasjonale fond vil naturlig preges av variasjoner i valuta. Norske kroner svingte i 2013 mye både mot USD og Euro. Totalporteføljen har gitt en avkastning på 9,39 %, noe som er 0,14% høyere enn indeksene vi måler oss mot.

Premieinntekter

Arbeidsgiverpremien er fastsatt i tråd med anbefalingene fra aktuar. Medlemspremien er tariffestet.

Figur 5: Premieinntekter i hele tusen

Reguleringskostnaden ble vesentlig lavere enn i 2012 på grunn av et moderat lønnsoppgjør.

Erstatninger og pensjonsutbetalinger

Selv om antall kvinner og menn som har AFP er likt, er andelen kvinner høyere enn menn siden medlemsbestanden består av 40 % kvinner. Antall med AFP synkende. To forhold er viktige i denne sammenheng:

- 1 –Seniorpolitikk hos sponsor.
- 2 - Pensjonsreformen fra 01.01.11.

Det antas at antallet vil stabilisere seg på dagens nivå når de som sikret seg AFP etter gamle regler går over på alderspensjon.

Uførepensjonen er forholdsvis stabil i antall. Siden medlemstallet øker, er realiteten en reduksjon i andel. Det er grunn til bekymring at så stor andel av uførheten er blant kvinner. Disse er ansatt i sektorer som pleie og omsorg og barnehage.

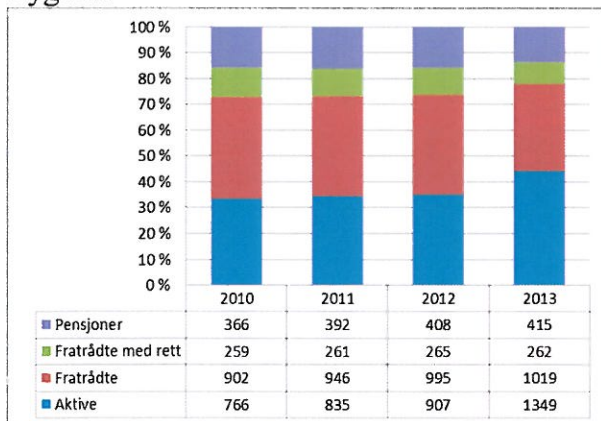

Figur 6: Pensjonistbestand

Alderspensionister øker både i antall og beløp. Dette er en naturlig sammenheng med levealder, medlemsbestand, og lønnsutvikling.

Risikoresultatet er negativt i 2013 (note 1). Det er det største negative risikoresultatet på mange år. Forklaringen ligger blant annet i færre og dyrere uføre og flytting av medlemmer (se nedenfor).

Det er vanskelig å forutsi endring i ytelse fra tjenstepensjonsordningen etter nye generelle regler i folketrygden fra 01.01.2011. Endringer i tjenstepensjonsordningene i offentlig sektor er foreløpig ikke forhandlet ferdig, i forhold til de generelle endringer som er gjort i folketrygden.

Figur 7: Medlemsbestand

Pensjonskassen legger vekt på et godt samarbeid med medlemsbedriftene for å tilrettelegge en god arbeidsgiverpolitikk. Gjennom dette ønsker vi å oppnå god tilfredshet i arbeidssituasjonen med lavere grad av uførhet og behov for tidligpensjon som konsekvens. Et slikt arbeid vil generelt øke livskvaliteten til medlemmene og gi lavere kostnader til pensjon for

pensjonskassen og derved grunnlag for lavere premie til medlemsbedriftene.

En analyse av kommunens ansettelsesstruktur og avtalen om deling mellom pensjonsordninger fra 1976, avdekket uoverensstemmelser mellom avtalen og praksis. Det er i 2013 foretatt en opprydding i dette. Derfor er også medlemsbestanden økt betydelig i 2013. Nye innmeldingsregler har også gitt økt bestand av aktive.

Forsikringsmessige avsetninger

Årets avsetninger til premiereserven følger hovedtrenden de siste årene, på ca 10%. Det er ikke oppdaget spesielle avvik i medlemsmassen og hovedtrenden for lønns- og medlemsutvikling er avgjørende for avsetningen. I 2011 ble det stilt spørsmål ved rapportering av aldersgrense på en del stillinger i kommunen. Det har ført til en del kontroller som foreløpig ikke er ferdig.

Organisasjon og ledelse

Virksomheten er forankret i lov- og forskriftsverk for finans- og forsikringsbransjen (Livsforsikringselskap). Pensjonskassen er under generelt tilsyn av *Finanstilsynet* i henhold til lov og tilhørende forskrift.

Miljø og arbeidsmiljø

Pensjonskassen har et godt arbeidsmiljø. Det har ikke vært skader, ulykker, eller sykefravær.

Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø. Kapitalforvaltningen bygger på samme etiske rammer som statens pensjonsfond utland. Gjennom dette bidrar også kapitalforvaltningen generelt til styrking av arbeidsmiljø og ytre miljø.

Ledelse og administrasjon

Pensjonskassen har daglig leder i hel stilling.

Syret består av 3 menn og 3 kvinner. En ønsker til enhver tid at styret er sammensatt av en bred kompetanse som er nyttig for virksomhetens totale engasjement.

Styret består av seks representanter med vararepresentanter. Kommunestyret i Elverum velger fire medlemmer og to varamedlemmer. Minst en skal ikke være medlem eller ha tilknytning ledelsen i medlemsbedriftene. To med tilhørende varamedlemmer, velges av og blant medlemmene. Styret velges for samme periode som kommunestyret.

Figur 8: E-verkets administrasjonsbygg

Virksomheten legger vekt på at kjønnene ikke diskrimineres.

Det er behandlet 50 saker i 8 møter.

Internkontroll

Forskrift om risikostyring og internkontroll av 22. september 2008 med virkning fra 1. januar 2009 endrer fokus fra dokumentasjon og kontroll til risikostyring. Pensjonskassen har etablert rutiner ut fra bransjestandard. Internkontrollen dekker de områder som er aktuelle for pensjonskassen og er tilpasset pensjonskassens omfang. Revisor avgir årlig uttalelse.

- Ernst & Young AS er pensjonskassens revisor.
- Lillevold & Partners AS er pensjonskassens aktuar og forsikringstekniske konsulent.
- Grieg investor AS er rådgiver for pensjonskassen vedrørende kapitalforvaltning.

Elverum, den 31. mars 2014.

Per Kristian Hammer
styreleder

Dag Martin Bakken
nestleder

Turid Olsen
styremedlem

Toril Nersveen
styremedlem

Ole G. Stenbrenden
styremedlem

Vivi N. Grøtting
styremedlem

Trond Rønning
daglig leder

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Resultatregnskap - 2013

Tall i hele tusen

	Note	2013	2012
Premieinntekter			
Forfalte premier brutto	10	(45 631)	(46 508)
- Avgitt gjenforsikringspremie		78	79
Sum premieinntekter for egen regning		(45 553)	(46 429)
Netto inntekter fra investeringer - Kollektivporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler		(9 996)	(8 801)
Netto driftsinntekter fra eiendom		(1 503)	(1 477)
Verdiendringer på investeringer		(29 552)	(8 161)
Realisert gevinst og tap på investeringer		(11 343)	(15 281)
Sum netto inntekter fra investeringer - Kollektivporteføljen	9	(52 394)	(33 720)
Pensjoner (Erstatninger)	11	20 292	18 442
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte			
Endring i premiereserve	7	35 921	36 667
Endring i tilleggsavsetninger		-	2 500
Endring i kursreguleringsfond		29 463	9 124
Endring i premiefond	5	405	426
Sum resultatførte forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte	6	65 789	48 716
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktfastsatte			
Overskudd på avkastningsresultat	1/5/7	8 886	7 563
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-	2 000
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		1 265	571
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	13/14/18	3 272	2 597
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		4 537	3 168
Resultat av teknisk regnskap		1 557	(261)
Netto inntekter fra investeringer - Selskapsporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler		(629)	(580)
Netto driftsinntekter fra eiendom		(95)	(97)
Verdiendringer på investeringer		(1 860)	(538)
Realisert gevinst og tap på investeringer		(714)	(1 007)
Sum netto inntekter fra investeringer - Selskapsporteføljen	9	(3 297)	(2 221)
Forvaltningskostnader		206	171
Resultat av ikke-teknisk regnskap		(3 091)	(2 050)
Resultat før skattekostnad		(1 534)	(2 311)
Skattekostnader	17	(32)	33
Resultat før andre resultatkomponenter		(1 566)	(2 278)
Totalresultat		(1 566)	(2 278)
Disponeres slik:			
Risikoutjevningfond	1	(1 515)	49
Urealiserte finansielle gevinster		1 854	601
Opptjent egenkapital		1 228	1 628
Sum disponert		1 566	2 278

Elverum kommunale pensjonskasse

Balanse - 2013

Tall i hele tusen

Eiendeler

	<i>note</i>	2013	2012
Selskapsporteføljen			
Investeringer -			
Bygninger og andre faste eiendommer	2	1 954	2 039
Investering som måles til amortisert kost			
Finansielle eiendeler som holdes til forfall	3	5 973	6 974
Utlån og fordringer	3	6 851	5 727
Eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og ander	3	11 170	9 065
Obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning	3	12 924	12 134
Sum investeringer		38 872	35 939
Fordringer			
Knyttet til premieinntekter	4	47	56
Andre			
Sum fordringer		47	56
Andre eiendeler (bank)	3	849	719
Forskuddsbetalte kostnader/opptjente ikke mottatt inntekt		-	-
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	4/8	39 767	36 714
Kollektivporteføljen			
Investeringer -			
Bygninger og andre faste eiendommer	2	31 046	30 961
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	3	94 928	105 877
Utlån og fordringer	3	108 873	86 936
Eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	3	177 505	137 617
Obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning	3	205 393	184 212
Utlån og fordringer	4	745	857
Bankinnskudd		13 487	10 910
Sum investeringer i kollektivporteføljen	4/8	631 978	557 370
Sum eiendeler i kundeporteføljene		631 978	557 370
Sum Eiendeler		671 746	594 084

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Balanse - 2013

Tall i hele tusen

Egenkapital og forpliktelser

	2 013	2 012
Egenkapital		
Innskutt egenkapital	(46 887)	(46 202)
Opptjent egenkapital		
Risikoutjevningfond	7 (2 533)	(4 049)
Annen opptjent egenkapital	8 926	12 008
Sum opptjent egenkapital	<u>6 393</u>	<u>7 959</u>
Sum egenkapital	16 (40 494)	(38 243)
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktfaste forpliktelser		
Premiereserve	(513 024)	(477 103)
Premiereserve K2013	(21 500)	(14 000)
Kursreguleringsfond	(51 792)	(22 329)
Tilleggsavsetninger	(25 288)	(25 288)
Premiefond	5 (18 830)	(16 128)
Sum forsikringsforpliktelser	7 (630 434)	(554 848)
Andre forpliktelser		
Forpliktelser ved skatt	17 -	(32)
Andre avsetninger for forpliktelser	6 (818)	(960)
Sum Andre forpliktelser	<u>(818)</u>	<u>(960)</u>
Sum egenkapital og forpliktelser	(671 746)	(594 084)

Elverum, 31.03.2014

Per Kristian Hammer (styreleder)

Turid Olsen

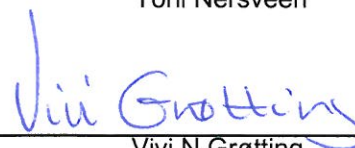
Dag Martin Bakken (nestleder)

Toril Nersveen

Ole G. Stenbrenden

Vivi N Grøtting

Trond Rønning (daglig leder)

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Endring egenkapital - 2013

	2013	2012
Egenkapital ved inngangen til året	38 243	35 965
Resultat før andre resultatkomponenter	1 566	2 278
Andre resultatkomponenter	-	-
Endringer i regnskapsprinsipp	-	-
Tilført og frigitt kapital	684	-
	40 494	38 243
<u>Avstemming</u>		
Innskutt egenkapital	IB	46 202
	Tilført	684
	UB	46 887
		46 202
Risikoutjevningfond	IB	4 049
	Tilført	(1 515)
	UB	2 534
		4 049
Annen opptjent egenkapital	IB	(12 008)
	Urealiserte gevinster	1 854
	Annet resultat	1 228
	UB	(8 926)
		(14 237)

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Kontantstrømoppstilling - 2013

Driftsaktiviteter	Noter	2013	2012
Premieinnbetalinger	10	45 366	46 508
Innbetalt premiefond	5	1 175	
Endring fordringer	4	-113	7 249
Andre periodiseringer		0	0
Leverandørkostnader	13	-3 195	-1 707
Lønn og honorarer	13	-1 626	-1 708
Pensjoner	11	-20 292	-18 442
Endring kortsiktig gjeld	7	59	642
Skatt	17	32	-33
Rentekostnader skatt		0	0
Sum		21 407	32 509
Investeringsaktiviteter			
Salg/Kjøp aksjer og obligasjoner		-44 127	-47 893
Endring fordringer			0
Inntekter eiendom		1 598	1 574
Renter bankinnskudd		280	212
Renter av obligasjoner		10 346	9 168
Endring balanseførte renter		-697	-3 883
Rentekostnader		0	2
Realiserte gevinster		13 216	16 288
Sum		-19 384	-24 532
Finansieringsaktiviteter			
Innbetaling av egenkapital		684	
Sum		684	0
Inngående saldo		11 629	1 748
Utgående saldo		14 336	11 630
Endring bank		2 707	9 882

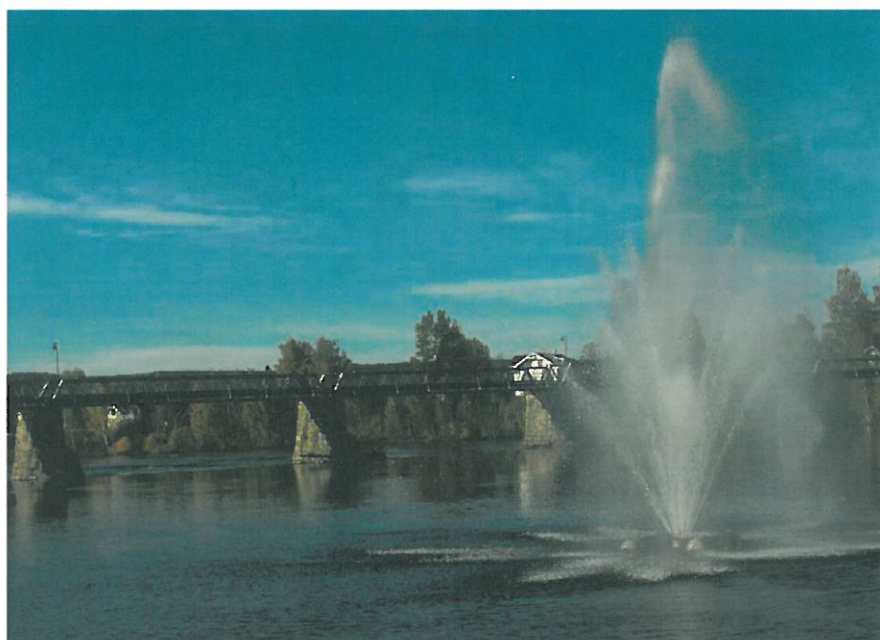
Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

Innhold

Note - Regnskapsprinsipper.....	13
Note 1 - Resultatanalyse	14
Note 2 - Eiendom	14
Note 3 - Finansielle eiendeler	15
Note 4 - Fordringer	16
Note 5 - Premiefond.....	16
Note 6 - Kortsiktige forpliktelser.....	16
Note 7 - Forsikringsforpliktelser	16
Note 8 - Kapitaldekning og solvensmargin	17
Note 9 - Kapitalavkastning	17
Note 10 - Pensjonsordningen.....	18
Note 11 – Erstatninger	18
Note 12 -Flytting av virksomheter.....	19
Note 13 - Administrasjonskostnader	19
Note 14 – Ytelser og lån til ledende ansatte mv.	19
Note 15 - Transaksjoner med nærstående parter	20
Note 16 - Endringer av egenkapital	20
Note 17 - Skattekostnad.....	21

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

Note - Regnskapsprinsipper

Resultatregnskap for Elverum kommunale pensjonskasse består av teknisk regnskap og ikke-teknisk regnskap med hver sine resultatbegreper. I tillegg fremkommer resultatanalyse i note 1 som er avgjørende for fordeling mellom kunder og selskap.

Generelt om regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med:

- Lov om årsregnskap mv. av 17.06.1998 nr. 56 (RL)
- Forskrift om årsregnskap m.m. for pensjonsforetak av 20.12.2011 nr 1457 jf. RL § 10-1, tredje ledd.
- Forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder av 21.01.08 nr. 57, jf. RL § 39 femte ledd. Forskriften § 7-3 første ledd hjemler forenklet krav til noter. Adgangen er benyttet da vi anser at dette ikke svekker regnskapsinformasjonen.

Finansielle eiendeler

Felles forvaltning

Elverum kommunale pensjonskasse har valgt å gjennomføre felles forvaltning av selskaps- og kollektivporteføljen fra og med 2008. Avkastningen (Renteresultat) er i resultatregnskapet fordelt i henhold til fordeling mellom porteføljene i balansen.

Investerings eiendom

Investerings eiendommer verdsettes til virkelig verdi i henhold til takst.

Obligasjoner som holdes til forfall

Obligasjoner som holdes til forfall vurderes til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metoden.

Ikke realisert gevinst på finansielle eiendeler holdt for omsetning

Aksjer, andeler, obligasjoner og andre verdipapirer som holdes for omsetning vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Urealiserte kursgevinster på finansielle omløpsmidler føres etter forsiktighetsprinsippet til fond.

Fordringer

Premiefordringer og andre fordringer er balanseført til virkelig verdi og nedskrives ved sannsynlige tap.

Avsetninger

Premiereserven utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på beregningstidspunktet. Beregningen foretas av pensjonskassens aktuar, og inkluderer avsetning for administrasjonsreserve og IBNR¹/RBNS-²avsetninger.

Administrasjonsfond skal dekke betjening av opptjente rettigheter hvor premiebetaling er opphørt.

Tilleggsavsetninger representerer en forsikringsmessig buffer som kan brukes til å dekke manglende finansiell avkastning mellom 0 % og rentegarantien. Tilleggsavsetningen føres i resultatregnskapet som en pliktig avsetning i motsetning til resultat anvendelse.

Premiefondet er resultat som er tilført kundene. Premiefondet kan anvendes til å dekke fastsatt premie. Midlene tilføres årlig samme garanterte rente som premiereserven.

Risikoutjevningfond er avsetninger av overskudd på risikoresultat og kan brukes for å dekke negativt risikoresultat.

Kursreguleringsfond er ikke realiserte gevinster som tilhører kundene. Fondet er med å danne bufferkapital.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av kollektiv pensjonsordning som er ytelsesbasert i henhold til gjeldende tariffavtale i offentlig sektor.

Årets pensjonskostnad tilsvarende betalt arbeidsgiverpremie, korrigert for estimert endring i påløpt forpliktelse med fradrag for tilordnet andel av EKPs totale forsikringsfond beregnet etter Norsk Regnskapsstandard for pensjonskostnader. I påløpte forpliktelser inngår forsikret AFP- ytelse. (AFP 65-66)

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livsforsikringsselskaper.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med en nominell sats på 28 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og

¹ Hendelser som har skjedd, men ikke rapportert

² Hendelser som er rapportert, men ikke avgjort

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres i samme periode, er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli benyttet.

Pensjonskassen illegges 0,3 % skatt av ligningsmessig netto formue.

Prinsippendringer og korrigeringer

Endring av regnskapsprinsipp og korrigeringer av tidligere års feil føres mot egenkapitalen. Dersom dette er uvesentlige størrelser, føres det i resultatet.

Note 1 - Resultatanalyse

Forsikrede er garantert en avkastning på midlene som skal dekke fremtidige utbetalinger (premiereserve og premiefond). 3 % for midler opptjent før 2012, og 2,5 % på nyere opptjening.

Avkastning mellom 0 % og rentegarantien kan dekkes gjennom bruk av Tilleggsavsetninger, alternativt egenkapital. Negativ avkastning dekkes av egenkapital.

Avkastning:	2 013	2 012
Avkastning kundeporteføljen	52 394	33 720
Bokført avkastning selskapsporteføljen	3 062	2 221
Sum bokført avkastning	55 691	35 941
Ikke realiserte gevinster	(31 317)	(9 725)
Garantert rente til premiefond	(405)	(426)
Avkastningsgaranti	(14 524)	(15 065)
Renteresultat:	9 445	10 726

Drift:	2013	2012
Innbetalt beregnet administrasjons-premie 1,35%/1,48%	4 892	3 833
- bokførte kostnader	(4 565)	(3 759)
+ Frigjort administrasjonsfond	-	-
Administrasjonsresultat	326	74

Forsikring:	2013	2012
Resultat for tilleggsavsetninger, eks renteg	8 257	12 849
Administrasjonsresultat	(326)	(74)
Renteresultat	(9 445)	(10 726)
Risikoresultat:	(1 515)	2 049

Foredlingen av resultatet fremkommer i note 7 og 16.

Note 2 - Eiendom

Amundsengården, St. Olavsgt. 4 er kategorisert som investeringseiendom. Verdi fastsettes til virkelig i henhold til IAS 40. Virkelig verdi skal fastsettes årlig.

Årets tilg/avg:	
Anskaffelseskost 2005	25 000
Regulering 2011	8 000
Bokført verdi	33 000

Taksten er gjennomført av frittstående og uavhengig takstmann som ikke har noen bindinger til andre aktører i eiendomsbransjen. Verditaksten er utført i henhold til Norges Takserings Forbunds regler NS 3451 og NS 3940, og basert på visuell befaring uten inngrep i byggverket, supplert med enkle målinger. Normalleie er lagt til grunn. Ved beregning av tomteareal er arealet mellom bygning og gate, samt grunnflate på bygningen tatt med. Grunnlaget for verdifastsettelsen er en tomteverdi på 1 450 og en kapitalisert verdi på 2 378. Brutto årlig leieverdi er fastsatt til 2 522. Eiendommen er taksert i 2011.

Lokalene er leid ut på kontrakt med kommunen som løper til 2025. Lokalene er tilpasset av leietaker for eget behov. Leietaker er ansvarlig for vedlikehold. En anser ikke fare for bortfall av leieinntekter.

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

Note 3 - Finansielle eiendeler

Pensjonskassens finansielle eiendeler består ved årsskiftet av:

	Verdi- hierarki	Bokført verdi	Kostpris	Markeds- verdi	Andel av porteføljen	Avkastn. i %
Eiendom	3	33 000	25 000	33 000	5,03 %	3,69
Obligasjoner holdt til forfall	2	100 901	99 148	100 976	15,37 %	4,11
Lån og fordringer	2	115 724	91 459	116 569	17,62 %	
Sum måles til amortisert kost		216 625	190 607	217 545		
Aksjefond - Norske	1	66 426	49 813	66 426	10,12 %	23,59
Aksjefond - Internasj.	1	122 249	81 468	122 249	18,62 %	34,21
Sum aksjefond		188 675	131 281	188 675		
Obligasjonsfond - Internas.	1	138 199	137 922	139 199	21,05 %	1
Likviditet/pengemarked	1	79 119	79 774	79 119	12,05 %	2,24
Sum verdipapirer med fast avkastning		217 318	217 696	218 318		
Sum		656 619	564 583	657 537	100 %	9,39

Avkastning er inkludert verdjustering og opptjent dividende. Rabatter fra forvaltere er bokført som avkastning.

Bankinnskudd:

	2013	2012
Drift	9 749	10 149
Forvaltere	920	952
Skatt	588	527
Plassering	3 079	
Sum	14 336	11 628

I 2013 er det plassert mill kr 3 i bankinnskudd som en del av finansforvaltningen.

Med unntak av eiendom (se note 2) er markedsverdi bestemt i aktive markeder.

Finansielle Instrumenter – Risiko

Kapitalforvaltningsstrategien fastsetter at risikoen skal være moderat. Pensjonskassen er liten og besitter derfor ikke kapasitet til å opprettholde egen kompetanse til forvaltning. Etter revideringen av strategi juni 2011 benyttes følgende klasser:

- Obligasjoner som holdes til forfall
- Lån og fordringer
- Obligasjonsfond - internasjonale
- Aksjefond – Norske aksjer
- Aksjefond – internasjonale aksjer
- Pengemarkedsfond -Norge

«Obligasjoner som holdes til forfall» og «Lån og fordringer» forvaltes diskresjonært av eksterne forvaltere. Porteføljene består i hovedsak av norske obligasjoner. «Lån og fordringer» erstatter over tid «Obligasjoner som holdes til forfall». Pensjonskassen har som intensjon å holde disse til forfall. Endringen av aktivaklasse gir mulighet til å selge enkeltpapir uten å reklassifisere alt dersom en spesiell situasjon skulle oppstå.

Ved verdsetting til amortisert kost svinger verdien lite og elementene stabiliserer resultatet. Porteføljen skal i seg selv innebære lav kredittrisiko.

Øvrige eiendelsklasser består for tiden av 2 til 6 fond. Det benyttes både indeks fond og aktivt forvaltede fond. Alle fond er klassifisert som «holt for omsetning».

Kredittrisikoen søkes minimert gjennom forvaltning i etablerte fond med løpende omsetning og derved prising i aktivt markedet. Åpne fond gir også lav likviditetsrisiko. For å få motsykliske fond og derigjennom stabilisere avkastningen, velges forvaltere med varierende profil.

Obligasjoner og aksjer er i stor grad negativt korrelerte og bidrar derved til å reduserer renterisikoen.

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

Porteføljen er i liten grad utsatt for valutarisiko, da den enkelte forvalter valutasikrer.

Måling av risiko gjøres gjennom ekstrapolering av historiske data og beregning av forventet avkastning og sannsynlig svingning.

Note 4 - Fordringer

Fordringer fremkommer slik:

	2013	2012
Medlemsbedrifter	499	927
Andre fordringer Elverum kommune		
For meget utbetalt pensjon/lønn	-	(13)
Fordringer overføringsavtalen	143	
Fordringer på forvaltere/VP foretak	150	
Sum	792	914

Fordeling av eiendeler (note 3 og 4):

	Kunde	Selskap	Sum
Finansielle eiendeler	617 748	38 872	656 619
Bankinnskudd	13 487	849	14 336
Fordringer	745	47	792
Sum	631 980	39 767	671 747

Note 5 - Premiefond

Bevegelser på premiefondet:

	2013	2012
Inngående balanse	16 128	13 238
Årets innbetalinger	1 175	1 902
Uttak i løpet av året	(265)	-
Garantert rente	405	426
Sats garantert rente	2,5 %	3,0 %
Saldo før resultatdisponering	17 443	15 566
Årets avsetning	1 386	563
Utgående balanse	18 830	16 128
Årets premie	44 682	45 604
Fond i % av årspremie	42 %	35 %

«Uttak i løpet av året» forholder seg til korrigering av feil avsetning i 2012.

Note 6 - Kortsiktige forpliktelser

	2013	2012
Gjeld til andre	69	234
Betalbar skatt	-	32
Forskuddstrekk	587	527
Arbeidsgiveravgift, 6. termin	87	132
Arbeidsgiveravgift, feriepenger	9	8
Feriepenger, avsatt	65	60
Sum	818	993

Note 7 - Forsikringsforpliktelser

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetnin.	Premie- fond	Kursreg. Fond	Total	Risikoutj- fond
Inngående balanse	491 103	25 288	16 128	22 329	554 849	4 049
Resultatførte avsetninger	35 921	-	140	29 463	65 524	-
Resultattilordning	7 500		1 386		8 886	(1 515)
Innbetalinger			1 175		1 175	
Utgående balanse	534 524	25 288	18 830	51 792	630 434	2 533

Dekningsgraden for pliktige avsetninger er 100 %.

Premiereserven inkluderer avsetninger for

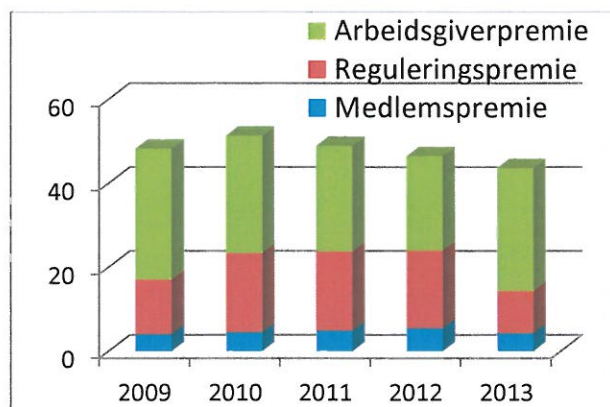

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

Note 10 - Pensjonsordningen

Figur 2: Premie i mill kr

Forfalte premier:

Årlig premiesats i pensjonsordningen fastsettes av styre etter anbefaling fra aktuar.

- Arbeidsgiver – kommunale virksomheter 8,5%.
- Arbeidsgiver - energiselskapene 7,56 %
  - AFP er dekket LO/NHO-ordningen.
- Medlemspremien 2 %.

Premiene er fastsatt i % av pensjonsberettiget lønnsgrunnlag.

Reguleringspremien er innkrevd i forbindelse med lønns- og G-reguleringen og kjent lønnsvekst pr september.

Forfalte premier i alt:

	2013	2012
Arbeidsgiverpremie	29 762	22 871
Medlemspremie	5 093	5 084
Reguleringspremie	10 776	18 553
Sum forfalte premier	45 631	46 508
Herav rentegaranti	342	891
- Dekket av premiefondet	265	-
Innbetalt	45 024	46 508

Beskrivelse av pensjonsordningen:

Avtalen er i henhold til KS-tariffområde.

Pensjonen er ytelsesbasert med netto garanti på 66 % av sluttlønn ved full opptjening i forhold til gjennomsnittlig stillingsprosent. Utbetaling samordnes med folketrygden.

Pensjonsordningen omfatter alle ansatte i Elverum Energi AS, Elverum Fjernvarme AS, Elverum Nett AS, Midt-Hedmark Brann og Redningsvesen IKS og Elverum kommunale pensjonskasse. Elverum kommunes ansatte som ikke har pliktig medlemskap i Statens Pensjonskasse eller KLP er omfattet av ordningen.

Endringer i forutsetninger

Redusert dødelighet på 10 % øker premiereserven med mill kr 15.

Økning i uførehyppigheten på 15 % øker premiereserven med mill kr 3.

Redusert dødelighet er forhold som verken pensjonskassen eller sponsor kan påvirke. Antall uføre de siste 3 årene har derimot ligget under aktuars forventning. Fra 2012 er det gitt tillatelse til å anvende lavere uføregrunnlag enn tidligere i premiefastsettingen. Siden grunnlagsdata i pensjonskassen i seg selv er små, er det anvendt forventninger tilsvarende et større norsk livselskap.

Medlemmer i ordningen:

	2013	2012
Aktive	1349	907
Fratrådte med rett	1019	995
Fratrådte uten rett	262	265
Uførepensjonister	122	125
Alderspensionister	210	192
Etterlattepensionister	51	49
Barnepensjonister	24	30
Avtalefestet pensjon	8	12

Note 11 – Erstatninger

Utbetalte erstatninger (pensjoner):

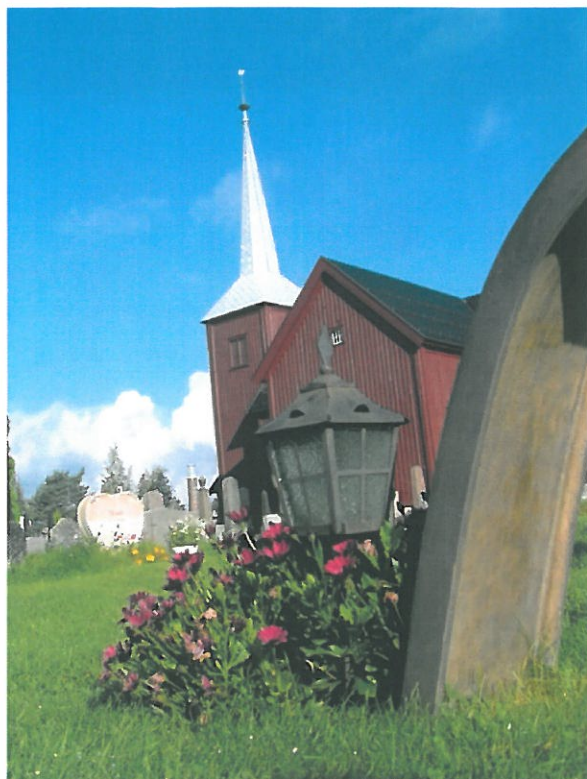
	2 013	2 012
Alderspensjon	11 510	10 258
AFP 62-64	1 420	2 632
AFP 65-66	2 939	1 827
Uførepensjon	4 456	4 453
Etterlattepensjon	2 297	2 071
Barnepensjon	69	-
Skattefri pensjon ved død	355	137
Overføringsavtalen - utbetalt	1 158	1 114
Overføringsavtalen - innbetalt	(2 257)	(1 942)
Refundert AFP 62-64	(1 655)	(2 109)
Sum	20 292	18 442

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

På ikke forsikret AFP, (AFP 62-64) betales det arbeidsgiveravgift. De fleste av disse pensjonene refunderes, herunder arbeidsgiveravgift.

Note 12 - Flytting av virksomheter

Elverum kommunale pensjonskasse har i 2013 ikke overtatt pensjonsansvar fra andre pensjonsinnretninger som medfører flytting av reserver. Der er ikke avgitt reserver ved at virksomheter har flyttet pensjonsordningen ut av pensjonskassen.

Note 13 - Administrasjonskostnader

Lønn og styrehonorar inkluderer AFP 62-64 for 1 ansatte i 1 måned. I resultatregnskapet er dette ført under erstatninger. Se for øvrig resultatanalyse Note 1.

Det har i 2013 vært 1 ansatt i pensjonskassen.

Regnskapsføring av rabatter forvaltere gir ved felles innkjøp via finansrådgiver er i 2013 endret fra netto føring til brutto. Det øker administrasjonskostnaden.

	2 013	2 012
Lønn og styrehonorarer	1 384	2 022
Konsulenthonorar	1 569	767
Lisenser/ IT kostnader	642	307
Kontorkostnader	102	101
Kurs, reise m.v.	63	30
Regnskapsmessig revisjon	71	91
Forsikringsmessig revisjon	594	226
Medlemsavgifter m.v.	81	75
Husleie	59	58
Andre utgifter	0	81
Sum	4 565	3 759

Note 14 – Ytelser og lån til ledende ansatte mv.

	Lønn	Revisjon	Honorar
Daglig leder - Trond Rønning	541		
Styreleder - Per Kristian Hammer			107
Nestleder - Dag Martin Bakken			69
Styremedl. - Toril Nersveen			69
Styremedl. - Turid Olsen			69
Styremedl. - Ole Gunnar Stenbrenden			69
Styremedl. - Vivi Grøtting			69
Revisor		71	46
Aktuar			593

Styret godtgjøres i henhold til grunnbeløpet (G) i Folketrygden jf. sak 14/2000.

1 G for leder, 1/2 G for øvrige. I tillegg tilstås 4 % av G per møte jf. sak 27/08.

Styregodtgjøreselen dekker tappt arbeidsfortjeneste. Det er ikke tegnet styreansvarforsikring.

Daglig leder har pensjonsrettigheter på samme vilkår som øvrige medlemmer i pensjonsordningen.

Daglig leder er tilstått kr 1 000 i telefongodtgjørelse.

Det er ikke gitt lån eller garantier til daglig leder eller medlemmer av styret.

Elverum Kommunale Pensjonskasse

Noter 2013

Tall i hele tusen.

Note 15 - Transaksjoner med nærstående parter

	2013		2012	
	Inntekter	Kostnader	Inntekter	Kostnader
Ordinær premie	28 102		24 014	
Reguleringspremie	9 529		14 328	
APF	1 420		1 563	
Husleie	1 598		1 574	
Leie lokaler inkl IKT		403		127
	40 649	403	41 479	127

Note 16 - Endringer av egenkapital

	Innskutt	Opptjent			Sum EK opptjent	Sum EK
		Risiko- utgj. fond	Annen opptj. EK	Urealiserte gevinster		
IB	46 202	4 049	-13 688	1 680	-7 959	38 243
Innbetalt	684					684
Endret ved resultat:						
Rentegarantipremie			342			
Renteresultat			559	1 854		
Administrasjonsresultat			326			
Risikoresultat		-1 515				
sum tilført ved resultat		-1 515	1 228	1 854	1 566	1 566
UB	46 887	2 533	-12 460	3 534	-6 393	40 494

I balansen er «Urealiserte gevinster» og «Annen opptj. EK» ført på en linje for 2013, mens det tidligere har vært splittet.

Elverum Kommunale Pensjonskasse

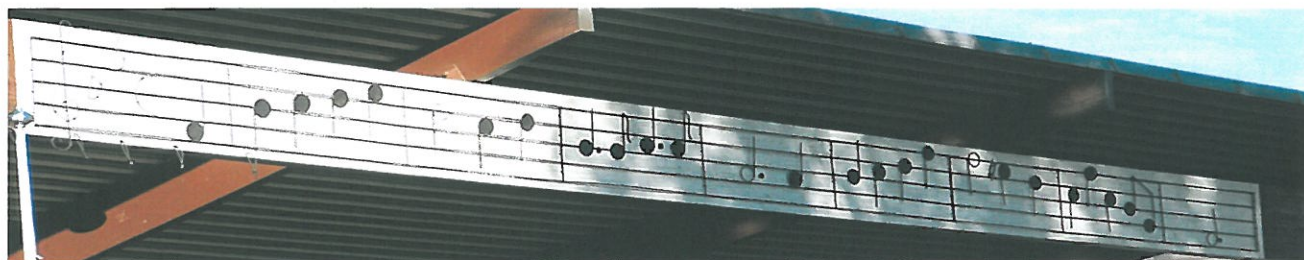
Noter 2013

Tall i hele tusen.

Note 17 - Skattekostnad

Årets skattekostnad fremkommer slik:

	2013	2012
Resultat før skatt	3 091	1 661
Renter skatt	0	0
Regnskapsmessig gevinst aksjer og andre verdipapirer	-7 206	-815
Skattemessig gevinst aksjer og andre verdipapirer	4 851	0
3% av netto skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	0	0
Endring midlertidige forskjeller	-3 737	1 785
Skattemessig resultat	-3 001	2 631
28% betalbar skatt	0	0
Utsatt skatt		
Forskjell i driftsmidler	-14 394	-13 502
Forskjell i utestående fordringer	822	-3 668
Forskjell mellomfordringer og obligasjoner	0	0
Fremførbart underskudd	43 921	40 920
Grunnlag utsatt skattefordel	30 349	23 750
28% utsatt skattefordel - ikke regnskapsført	8 498	6 650
Formuesskatt		
Sum bruttoformue iflg regnskap	671 746	594 084
Regnskapsmessig verdi eiendommer	-33 000	-33 000
Skattemessig verdi eiendommer	9 363	7 320
Regnskapsmessig verdi obligasjoner holdt til forfall (= SM)	-216 625	-205 514
Skattemessig verdi obligasjoner holdt til forfall	217 447	205 514
Innskutt egenkapital	-46 887	-46 202
Gjeld	-631 252	-557 309
Skattemessig formue	-29 208	-35 107
0,3% formuesskatt	0	0
Årets skattekostnad		
For mye avsatt tidligere år	-32	0
Formuesskatt	0	33

Til styret i
Elverum kommunale pensjonskasse

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Elverum kommunale pensjonskasse, som viser et overskudd på kr. 1 566 000. Pensjonskassens regnskap består av balanse pr 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne dato, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for pensjonskassens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonskassens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Elverum kommunale pensjonskasse avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2013, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen, i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og daglig leder har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av pensjonskassens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Elverum, 31. mars 2014
ERNST & YOUNG AS

Jan Age Gjerstad
statsautorisert revisor

Aktuarberetning

Til styret i Elverum Kommunale Pensjonskasse.

Aktuaren skal sørge for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte. I henhold til dette har aktuaren vurdert den forsikringstekniske situasjonen for pensjonskassen pr. 31.12.2013.

For de forsikringstekniske beregningene er det regnet med diskonteringsrente på 3 % per år for opptjening til og med 2011 og 2,5 % fra og med 2012. Forutsetninger om uførhet ble endret ved innføring av nytt grunnlag med virkning fra og med 2012 og det nye grunnlaget anses å være fastsatt med tilfredsstillende sikkerhetsmarginer. Når det gjelder dødelighetsgrunnlag er pensjonskassen godt i gang med opptrapping for å møte kravene i det nye dødelighetsgrunnlaget K2013 som skal tas i bruk fra og med 2014.

I premiereserve (eksklusive administrasjonsreserve) er det avsatt 504.203 tusen kroner. Utover dette er det også avsatt administrasjonsreserve med 8.821 tusen kroner. Administrasjonsreserven ble tidligere beregnet som 4 % av premiereserven, som var minstekravet til slik avsetning til og med utløpet av 2007. Fra og med 2008 til og med 2011 ble administrasjonsreserven trappet ned ved at kalkulerte kostnader knyttet til administrasjon av pensjonistene, beregnet sjablongmessig som 4 % av årets pensjonsutbetalinger, ble belastet reserven fortløpende. Fra og med 2012 har vi valgt å holde administrasjonsreserven uendret. Det er fortsatt god margin ned til det absolutte minimumskravet på 4 % av premiereserven for de fratradte.

Det er avsatt 7,5 millioner kr av et resultat på 8,6 millioner kr som ekstra premiereserve. Ekstra premiereserve er dermed på 21,5 millioner kr. Vi har gjort en foreløpig beregning av økte krav til avsetning ved overgang til K2013 som beløper seg til 28 millioner kr (5,23 % av netto premiereserve pr. 31.12.2014). Det gjenstår altså 6,5 millioner kr av reserveringen opp til K2013.

Usikkerhetsmomenter i beregningen er effekt av individuell garanti for levealdersjustering og nye foreløpig ukjente samordningsregler med folketrygd. Bufferfondene ekstra premiereserve, kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og premiefond utgjør til sammen 23 % av premiereserven (eksklusive administrasjonsreserve).

For 2014 ble det høsten 2013 foreslått at premien minst skal utgjøre 10,78 % (8,78 % + 2 %) av pensjonsgrunnlaget for yrkesaktive, mens den i energiselskapene skal utgjøre 1,03 % mindre. Grunnen til at de yrkesaktive i energiselskapene får lavere premie, er at de ikke er med i den kommunale AFP ordningen. Styret vedtok å videreføre en premie på 10,50 % og 0,94 % lavere for energiselskapene fra året før. Begrunnelsen for dette vedtaket var ønsket om å holde premien stabil. De resterende 0,28 % som gjenstår opp til aktuars anbefaling tas fra premiefondet. I tillegg til den forskuddsberegnete premien vil det være behov for en "budsjettmessig beredskap" for reguleringspremie, som med antatt regulering på for eksempel 4,5 % kan anslås å utgjøre 7-8 % av pensjonsgrunnlaget. Den faktiske reguleringskostnaden vil være kjent først når lønns- og G-reguleringen er gjennomført og innbetalingsbehovet kan sees i sammenheng med premiefondets størrelse.

Oslo, 31. mars 2014

Dag Svege, aktuar